

Beleidsregel van de gemeenteraad van de gemeente Dinkelland houdende regels omtrent het Uitvoeringsprogramma op weg naar de duurzame gemeenten Dinkelland en Tubbergen 2016-2021

1. Voorwoord

Velen denken bij duurzaamheid primair aan klimaatverandering en duurzame energie, aan de uitputting van veel grondstoffen, aan vervuiling, het grootschalig kappen van bossen en de ecologische effecten daarvan. Anderen betrekken daar ook aspecten van het welzijn van de mens bij. De afgelopen decennia zijn vele definities van duurzaamheid gegeven. De laatste jaren is er duidelijk sprake van een verruiming van het begrip duurzaamheid en er zijn verscheidene gemeenten die dit ook veel ruimer zien. De Stichting Duurzame Samenleving geeft daarvoor de volgende definitie.

Een duurzame samenleving is een samenleving

- *waarin ieder kan voorzien in zijn of haar behoeften,*
- *die zorg draagt dat ook toekomstige generaties in hun behoeften kunnen voorzien,*
- *en waarbij ieder de mogelijkheid heeft om zich in vrijheid te ontwikkelen, binnen een stabiele samenleving, in harmonie met zijn of haar omgeving.*

Duurzaamheid is dus een breed begrip. Duurzaamheid is een manier van denken dat geïntegreerd moet worden in ons hele doen en laten. Dat geldt voor elk taakveld en dus elke bestuurder en medewerker binnen onze eigen organisatie, voor alle maatschappelijke organisaties, voor het bedrijfsleven en voor elke inwoner van Dinkelland en Tubbergen. Duurzaamheid is dus een thema dat niet bij een enkele programmamanager, een enkele afdeling of een enkele bestuurder thuishoort. Duurzaamheid moet in de haarvaten van de organisatie gaan zitten.

In dit uitvoeringsprogramma zijn speerpunten opgenomen die bijdragen aan die duurzame samenleving.

1. Samenvatting

In de bijgevoegde notitie Stand van zaken duurzaamheid in de gemeente Dinkelland en Tubbergen is op basis van verschillende monitoren een nadere analyse gemaakt hoe deze gemeenten presteren op het gebied van duurzaamheid. De stand van zaken is dat Dinkelland en Tubbergen als een gemiddelde gemeenten scoren en op plaats 109 en 98 staan van de 403 gemeenten.

Aan de hand van dit uitvoeringsprogramma is aangegeven waar voor de gemeenten Dinkelland en Tubbergen de beste kansen liggen om invulling te geven aan een duurzame ontwikkeling van beide gemeenten. Hierbij gaat het om de volgende speerpunten:

1. Een nadere analyse is gewenst op welke duurzame wijze wij onze gemeentelijke vervoersbehoefte kunnen opvangen;
2. Een nadere analyse naar de haalbaarheid om bij gemeentelijke aanbestedingen naast de financiële aspecten ook rekening te houden met de Economische Meest voordelige Inschrijving (EMVI), Social Return of Investment (SROI) en Fair Trade;
3. Een onderzoek starten naar het optimaliseren van het gemeentelijk vastgoed en de kansen om deze verder te verduurzamen, op basis van bewezen technieken, Trias Energetica;
4. Heldere interne afspraken maken en maatregelen te nemen om afval te scheiden, energieverbruik te beperken en het nieuwe werken organisatie breed in te voeren;
5. Verduurzaming van de huidige woningen en andere gebouwen is een speerpunt en de mogelijkheden die zich daartoe voordoen moeten optimaal worden benut;
6. Openbare verlichting. Het verdient overweging om in de komende jaren extra mogelijkheden te bekijken zoals (tijdsbeperkt) dimmen of dynamische verlichting bovenop de voornemens zoals verwoord in de beleidsnotitie Openbare verlichting;
7. Een onderzoek instellen naar het op een milieuvriendelijke wijze bestrijden van onkruid in de openbare ruimte;
8. Meer activiteiten ontplooiën richting het bedrijfsleven en organisaties als sportverenigingen e.d. om niet alleen energiebesparing maar ook afvalscheiding, energiewinning, duurzaam bouwen, maatschappelijk verantwoord ondernemen e.d. onder de aandacht te brengen en dat niet alleen bij nieuwbouw maar ook bij bestaande gebouwen en in het belang van een duurzame bedrijfsvoering;

9. Het huidige afvalbeleid is gericht op het maximaal recyclen van afval en een afvalloze samenleving in 2030 en wordt gecontinueerd en waar nodig geïntensiveerd;
10. Verkennen naar het belang van aanvullend beleid voor voorkomen bodemverontreiniging en benutting warmte- en koudeopslag;
11. Bij integrale beleidsontwikkeling en het projectmatig creëren Duurzaamheid als een integraal onderwerp opnemen;
12. Een onderzoek starten om ten behoeve van eventuele investeringen gebruik te maken van Energy Services Companies, ESCO's.

2. Aanleiding en achtergrond

In het Coalitieprogramma Dinkelland 2014-2018 en het Coalitieakkoord Tubbergen 2014-2018 heeft "Duurzaamheid" een veel prominenter rol gekregen. Voor beide gemeenten geldt dat in de afgelopen periode diverse initiatieven vanuit de samenleving zijn ondernomen op het gebied van duurzaamheid. Het welslagen van dergelijke maatschappelijke initiatieven is in belangrijke mate afhankelijk van de drie criteria "gemak, gewin en genot". Met name op deze criteria zullen wij onze eigen rol laten aansluiten. Onze rol zal met name bestaan uit regisseren, faciliteren en verbinden. Daarnaast zien wij voor onszelf een rol weggelegd waar het gaat om voorlichten, stimuleren, het verminderen van formele belemmeringen en verwijzen naar subsidiemogelijkheden, dan wel deze zelf binnen te halen. Waar mogelijk gaan wij het goede voorbeeld geven en ons aansluiten bij initiatieven vanuit de samenleving. Wij hanteren daarbij wel het principe van 'Twentse nuchterheid'.

Nu we meer aandacht willen besteden aan Duurzaamheid komt de vraag op, op welke onderdelen we ons zouden moeten gaan focussen. Daarvoor moeten we eerst meten hoe we er nu voor staan. Daartoe is een nadere analyse gemaakt, zie daarvoor de Stand van zaken duurzaamheid in Dinkelland en Tubbergen, die aan dit Uitvoeringsprogramma is toegevoegd. Daarin is op basis van verschillende monitoren een benchmark gemaakt. De stand van zaken is dat Dinkelland en Tubbergen als een gemiddelde gemeenten scoren en op plaats 109 en 98 staan van de 403 gemeenten. Dit resultaat is op basis van een zeer ruime benadering van het begrip duurzaamheid waarin ecologische (Planet), sociale (People) en economische (Profit) aspecten in de beschouwing zijn meegenomen.

Naast de werkelijke stand van zaken hebben we een inventarisatie gemaakt van het beleid en lopende activiteiten door deze in te vullen in de Lokale Duurzaamheidsmeter. Daaruit komt naar voren dat er intussen toch al veel beleid is ontwikkeld dan wel zijn we voornemens te ontwikkelen zonder dat daarbij een relatie is gelegd met het begrip duurzaamheid, terwijl dat beleid wel daaraan een bijdrage levert. Het is niet de bedoeling dat met het uitvoeringsprogramma dat beleid opnieuw wordt vorm gegeven maar het is wel noodzakelijk inzicht te krijgen in reeds bestaand dan wel in voorbereiding zijnde beleid waarmee duurzaamheid wordt gediend. Uit deze inventarisatie wordt duidelijk dat alle beleidsterreinen met duurzaamheid te maken hebben en dat geldt dus ook voor alle portefeuilles die over de verschillende bestuurders zijn verdeeld.

3. Beoogd doel:

Het beoogde doel van het "uitvoeringsprogramma op weg naar duurzame gemeenten Dinkelland en Tubbergen 2016-2021" is dat daarin kwalitatief en kwantitatief de na te streven ambities worden vastgelegd voor de stappen die moeten leiden tot een duurzame samenleving. Daarnaast wordt de richting aangegeven waarin initiatieven kunnen/moeten worden ontplooid om, in samenwerking met diverse partners, projecten te initiëren waarmee deze ambities kunnen worden gerealiseerd.

4. Randvoorwaarden en uitgangspunten:

Uitgangspunt voor het opstellen van dit uitvoeringsprogramma wordt gevormd door het coalitieakkoord c.q. –programma van beide colleges. Deze zijn breed van opzet. In dit uitvoeringsprogramma wordt een focus aangebracht op die onderwerpen die als prioritair worden aangegeven.

5. Afbakening:

Het is niet de bedoeling om in detail projecten te beschrijven maar wel daaraan richting te geven. Dit uitvoeringsprogramma moet leiden tot heldere afspraken over na te streven ambities en op welke wijze en met welke, zo effectief mogelijke middelen, deze ambities kunnen worden gerealiseerd.

Daarbij kan onderscheid worden gemaakt in wat de gemeente als organisatie zelf kan doen en wat de gemeente kan doen als beheerder van de openbare ruimte en als adviseur en partner voor maatschappelijke organisaties en bedrijven.

Gemeentelijke organisatie met voorbeeldfunctie

Een belangrijke voorwaarde voor een succesvol duurzaamheidsbeleid is dat de gemeente als organisatie het voorbeeld geeft. Daarom is het noodzakelijk eerst te verkennen welke maatregelen daartoe denkbaar en haalbaar zijn. Daarbij denken we in het bijzonder aan de volgende onderwerpen.

- Ten tijde van het doen van vervangingsinvesteringen van o.a. het gemeentelijk wagenpark onderzoeken of over gegaan kan worden op de aanschaf van duurzame en milieuvriendelijke voertuigen. Een nadere analyse is gewenst op welke wijze wij onze gemeentelijke vervoersbehoefte kunnen opvangen.
- Maatschappelijk verantwoord inkopen variërend van kleine gebruiksartikelen tot aanbestedingen van grote infrastructuurprojecten. Toepassen Economische Meest voordelige Inschrijving (EMVI), Social Return of Investment (SROI) en Fair Trade.
- Een onderzoek starten naar het optimaliseren van het gemeentelijk vastgoed en de kansen om deze verder te verduurzamen, op basis van bewezen technieken, Trias Energetica;
- Openbare verlichting. Het verdient overweging om in de komende jaren extra mogelijkheden te bekijken zoals (tijdsbeperkt) dimmen of dynamische verlichting bovenop de voornemens zoals verwoord in de beleidsnotitie Openbare verlichting
- Interne bedrijfsvoering binnen de gemeentelijke organisatie met bijvoorbeeld vergaande afvalscheiding, energiebesparing en organisatie breed invoeren van het "Nieuwe Werken"

Energy Services Companies, ESCO's

Om eventuele investeringen te kunnen doen zou overwogen kunnen worden om gebruik te maken van Energy Services Companies, ESCO's.

Een ESCO is een samenwerking van bijvoorbeeld adviesbureaus, installateurs en een publieke partij, die zorgt voor duurzame (energie)adviesdiensten. Een ESCO neemt de financiering, de realisatie én het onderhoud van de duurzame investering op zich. De geplaatste energiebesparende voorzieningen, zoals zonnepanelen, openbare verlichting, warmte-koude-opslag (WKO), etc. worden door klanten terugbetaald met een deel van de kostenbesparing gedurende de looptijd van het contract. Voor de mogelijkheid van externe financiering dient een onderzoek gestart te worden om ten behoeve van eventuele investeringen gebruik te maken van Energy Services Companies, ESCO's.

Gemeentelijk beleid in samenwerking met maatschappelijke organisaties, het bedrijfsleven en de inwoners.

Met een voorbeeldfunctie van de gemeente wordt het beter mogelijk om een proces in gang te zetten om, in nauwe samenwerking met het bedrijfsleven, bewoners en andere organisaties binnen en buiten Dinkelland en Tubbergen, projecten te starten waarmee de eerder beschreven doelstelling kan worden gehaald.

De volgende onderwerpen hebben een duidelijk relatie met het aspect Planet en dienen daarbij in ieder geval bijzondere aandacht te krijgen.

- Klimaat- en energiebeleid vormt de basis voor het duurzaamheidsbeleid en is speerpunt van beleid.
- Bouwplannen en ruimtelijke inrichting hebben niet alleen belangrijke invloed op energiebesparing en energiewinning maar ook op leefbaarheid, milieu en welzijn.
- Het bedrijfsleven speelt een belangrijke rol. Ondernemers zijn zich al vaak sterk bewust van de kansen van energiebesparing en –winning, alsmede afvalscheiding. Een goede wisselwerking met goed scorende bedrijven is van belang om ook andere bedrijven te activeren.
- Groenvoorzieningen, onkruidbestrijding en het onderhoud daarvan in relatie tot natuurkwaliteit alsmede en (afval)water beheer in al haar facetten.
- De afvalverwerking is een belangrijk thema waarbij het begrip Cradle to Cradle geldt ofwel afval wordt grondstof door volledige recycling. De ambitie is een afvalloos Twente en daar moeten nog verscheidene stappen voor worden gezet.
- Bodemvervuiling maar ook bodemenergie.
- Luchtverontreiniging en geluidhinder zijn thema's die al heel goed wettelijk zijn geregeld en die vermoedelijk geen extra aandacht vragen.

De volgende onderwerpen hebben een duidelijk relatie met het aspect People en dienen daarbij in ieder geval bijzondere aandacht te krijgen.

- Externe veiligheid is een thema dat voor de leefbaarheid van groot belang is. Daartoe is al beleid ontwikkeld.
- Het sociaal domein in al haar geledingen is essentieel voor het welzijn en moet daarom zeker benoemd worden. Denk bijvoorbeeld aan de vergrijzing en de gevolgen daarvan, de minder valide medemens die ook graag in het arbeidsproces een volwaardige plaats wil hebben. Daarvoor is al beleid ontwikkeld.
- Voor kunst en cultuur is bestaand beleid beschikbaar.
- Duurzaam (maatschappelijk verantwoord) ondernemen (MVO) verdient extra aandacht. Dat betekent niet alleen energiezuinig en milieuvriendelijk maar ook welke zorg een bedrijf besteed aan behoud van natuur en landschap, gebruik grondstoffen op basis van eerlijke handel zonder dat daarbij bijvoorbeeld kinderarbeid aan te pas is gekomen. Dat geldt niet alleen voor bedrijven maar voor allerlei organisaties waaronder dus ook gemeentelijke overheden. Daarvoor is regionaal inkoop- en aanbestedingsbeleid ontwikkeld. Hoe kunnen we het bedrijfsleven daarin verder stimuleren? Er is een duidelijke relatie met de participatiewet.

Uit de monitoren blijkt dat er op het terrein Profit relatief minder winst te behalen valt als extra bijdrage aan duurzaamheid. Voor zover daar mogelijkheden zijn, is er al veel beleid ontwikkeld. Daarnaast zijn we sterk afhankelijk van regionale ontwikkelingen. In het kader van dit uitvoeringsprogramma Duurzaamheid zal aan dit aspect geen aandacht worden besteed.

Conclusie

Aan de hand van dit uitvoeringsprogramma wordt bijgedragen aan de verder verduurzaming van de samenleving.

Bijlage

Stand van zaken duurzaamheid in de gemeente Dinkelland en Tubbergen

Behoort bij uitvoeringsprogramma "Op weg naar de duurzame gemeenten Dinkelland en Tubbergen 2016-2021"

1. Inleiding

In het Coalitieprogramma Dinkelland 2014-2018 en het Coalitieakkoord Tubbergen 2014-2018 heeft Duurzaamheid een prominentere positie gekregen. Om bepaalde ambities te kunnen bereiken is het in eerste instantie belangrijk te weten hoe Dinkelland en Tubbergen er nu voor staan. Om dat te kunnen beoordelen zijn er verschillende duurzaamheidsmonitoren in omloop namelijk de volgende:

- Lokale Duurzaamheidsmeter

Dit is een instrument dat inzicht geeft in de activiteiten en ambities van gemeenten, provincies en waterschappen op het gebied van duurzame ontwikkelingen. Het biedt een handvat voor politici, maatschappelijke organisaties en burgers om met deze overheden in gesprek te gaan of om in actie te komen. De Lokale Duurzaamheidsmeter voor gemeenten bestaat uit drie vragenlijsten, geënt op de drie dimensies van duurzame ontwikkeling: People, Planet en Profit. Deze vragenlijsten moeten door de gemeente zelf worden ingevuld.

De Lokale Duurzaamheidsmeter is gebaseerd op door de gemeenten zelf ingevulde vragenlijsten over People, Planet en Profit aspecten van duurzaamheid. De vragenlijsten omvatten inmiddels in totaal ca. 150 vragen waarmee in beginsel een goed beeld van de gemeentelijke ambitie en inzet kan worden verkregen. Het nut ervan is bijvoorbeeld dat gemeenten zo bewust worden gemaakt van alle relevante aspecten van duurzaamheid en van manieren om de eigen performance te verbeteren. Een bezwaar is echter dat over het invullen geen objectiveerbare verantwoording hoeft te worden afgelegd anders dan dat het resultaat openbaar wordt gemaakt. Verder is van belang dat de vragenlijsten veelal betrekking hebben op de manier waarop de gemeente probeert om duurzaamheid in de praktijk vorm te geven en dat niet zichtbaar wordt wat de feitelijke duurzaamheidssituatie is.

Deze duurzaamheidsmeter is dus heel nuttig om te hanteren als checklist ter beoordeling van in hoeverre de beleidsontwikkeling is gevorderd en in hoeverre relevante organisaties daarbij zijn ingeschakeld. Ter beoordeling van de vordering van dit traject in het kader van de Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid is deze Duurzaamheidsmeter nu al ingevuld en geeft dit een beeld van de 0-situatie.

- Nationale monitor Gemeentelijke Duurzaamheid 2014

De in opdracht van de Directie Duurzaamheid van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu door Telos uitgebrachte Nationale Monitor Gemeentelijke Duurzaamheid 2014 rapporteert over alle 403 gemeenten die Nederland per 1 januari 2014 kent en is gebaseerd op recente waarden van in totaal 90 indicatoren.

Telos is een universitair kenniscentrum duurzame ontwikkeling. Daarbij ligt de nadruk op het ontwerp, de inrichting en de monitoring van duurzame ontwikkelprocessen. Telos doet dit in samenwerking met maatschappelijke partners, in open innovatieprocessen.

De duurzaamheidsbalans laat, op basis van samen met de opdrachtgever ontwikkelde indicatoren en daaraan verbonden duurzaamheidsdoelen, zien hoe de eigen provincie of gemeente scoort op de drie duurzaamheidskapitalen, te weten de drie P's van People, Profit en Planet (het sociaal-cultureel, economisch en ecologisch kapitaal).

Deze monitor geeft een objectief beeld van de werkelijke stand van zaken m.b.t. duurzaamheid in een gemeente. Het volledige rapport is te vinden op de website www.telos.nl. In deze notitie worden de voor Dinkelland en Tubbergen belangrijkste resultaten samengevat.

- Gemeentelijke Duurzaamheidsindex

Begin 2014 is de Gemeentelijke Duurzaamheidsindex – GDI-2014 – gepresenteerd door de Stichting Duurzame Samenleving. Deze index, beschikbaar voor alle ruim 400 gemeenten in Nederland, meet hoe duurzaam elke gemeente is aan de hand van 16 indicatoren.

De Stichting Duurzame Samenleving is in 2006 opgericht door Geurt van de Kerk en Arthur Manuel. Het is een particulier initiatief dat zich ten doel stelt om de ontwikkeling naar een duurzame samenleving te bevorderen. Zij wil daar vooral toe bijdragen door middel van de zelf ontwikkelde Sustainable Society

Index – SSI – die aan de hand van een bescheiden aantal indicatoren het niveau van duurzaamheid meet in de gehele wereld, dat wil zeggen voor 151 landen, waar 99% van de wereldbevolking woont. De SSI verschijnt elke twee jaar; de meest recente editie is de SSI-2012. De SSI mag zich wereldwijd in een sterk toenemende belangstelling verheugen.

De elegantie van de eenvoud die deze index kenmerkt heeft bij gemeenten geholpen om het onderwerp te agenderen. Echter ontbreken bij deze index nog belangrijke ecologische aspecten zoals CO2-emissies en bodemvervuiling, evenals belangrijke thema's en indicatoren van het economisch kapitaal. De volledige rapportage met achtergrond informatie is terug te vinden op de website www.gdindex.nl. In deze notitie zijn de belangrijkste resultaten voor Dinkelland en Tubbergen samengevat.

Telos en Stichting Duurzame Samenleving hebben februari 2014 afgesproken ernaar te streven dat beide monitors elkaar waar mogelijk versterken.

2. Resultaten Lokale Duurzaamheidsmeter

In de volgende tabel is weergegeven hoe de voorlopige stand van zaken wat betreft beleidsvorming en in gang gezette programma's in Dinkelland en Tubbergen is, wat maximaal haalbaar is, wat het aantal van de best scorende en slechtst scorende gemeente is. Daarbij tekenen we aan dat er maar ca. 113 gemeenten deze lijst hebben ingevuld. We mogen aannemen dat dit wel de gemeenten zijn die bewust actief zijn begonnen met duurzaamheidsbeleid en dat een groot deel van de gemeenten die deze lijst niet hebben ingevuld ook nog niet actief daarmee bezig zijn.

Omschrijving	Voorlopig aantal punten Dinkelland	Voorlopig aantal punten Tubbergen	Max. haalbaar aantal punten	Best scorende gemeente	Slechtst scorende gemeente
People					
Verankering binnen de organisatie	12	12	22		
Burgerparticipatie	9	12	24		
Duurzaamheid en samenleving	5	5	29		
Subtotaal	26 (35%)	29 (39%)	75	72	20
Planet					
Klimaat en energie	5	8	30		
Natuur en water	13	13	25		
Afval en vervuiling	18	15	20		
Subtotaal	36 (48%)	36 (48%)	75	73	29
Profit					
Duurzaam inkopen	18	19	30		
Duurzame mobiliteit	5	5	15		
Duurzaam ondernemen / MVO	9	10	30		
Subtotaal	32 (43%)	33 (44%)	75	73	25
Totaal	94 (42%)	98 (44%)	225	218	73

Op basis van deze cijfers staan Dinkelland en Tubbergen op plaats 102 en 99 van de 113 geregistreerde gemeenten. Wat betreft beleidsvorming scoren Dinkelland en Tubbergen in verhouding het beste op het element Planet. Gelijktijdig is duidelijk dat er op alle beleidsterreinen wel winst te boeken is. De meeste winst is te behalen onder de indicatoren duurzaamheid en samenleving, klimaat en energie en duurzaam ondernemen/MVO. Voor meer achtergrondinformatie zie www.duurzaamheidsmeter.nl

3. Nationale monitor Gemeentelijke Duurzaamheid 2014

Deze monitor geeft een objectief beeld van de werkelijke stand van zaken m.b.t. duurzaamheid in een gemeente. Het volledige rapport is te vinden op de website www.telos.nl. Daarin wordt ook toegelicht hoe de waarden van de verschillende indicatoren zijn bepaald. In deze notitie worden de voor Dinkelland en Tubbergen belangrijkste resultaten samengevat.

Tabel Gemiddelde voorraadscores voor de 403 gemeenten in Nederland in relatie tot Dinkelland en Tubbergen

Kapitaal	Voorraad/ indicator	Gemiddelde score Nederland	Score Dinkelland en Tubbergen	Rangorde Dinkelland en Tubbergen bij 403 gemeenten
<i>Ecologisch (Planet)</i>	<i>Bodem en grondwater</i>	64	55-65	<i>Boven het gemiddelde van Nederlandse gemeenten</i>
	<i>Lucht</i>	67	65-75	
	<i>Oppervlaktewater</i>	33	25-45	
	<i>Hinder en calamiteiten</i>	58	75-100	
	<i>Natuur en landschap</i>	42	35-45	
	<i>Energie en klimaat</i>	35	25-35	
	<i>Afval en grondstoffen Dink</i>	52	45-55	
<i>Afval en grondstoffen Tub</i>	52	55-65	168	
	<i>Totaal</i>	50	51.02	
Sociaal- cultureel (People)	Sociale samenhang	51	65-75	Ongeveer gelijk aan het gemiddelde
	Participatie Dinkelland	56	55-65	
	Participatie Tubbergen	56	65-75	
	Kunst en cultuur Dinkelland	45	45-55	
	Kunst en cultuur Tubbergen	45	25-35	
	Gezondheid Dinkelland	44	45-55	
	Gezondheid Tubbergen	44	35-45	
	Veiligheid	54	75-100	
	Woonomgeving Dinkelland	56	45-55	
	Woonomgeving Tubbergen	56	55-65	
	Onderwijs	52	45-55	
	Totaal	51	57,65	
Economisch (Profit)	Arbeid	49	45-55	Onder het gemiddelde
	Ruimtelijke vestigingswaarden	45	35-45	
	Economische structuur	53	55-65	
	Infrastructuur en bereikbaarheid	60	45-55	
	Kennis Dinkelland	39	35-45	
	Kennis Tubbergen	39	25-35	
	Totaal	49	46,98	
Totaal		50	51,88	

Uit de voorgaande tabel blijkt dat Dinkelland en Tubbergen in zijn totaliteit scoren als gemiddelde gemeenten waarbij Dinkelland en Tubbergen op ecologisch gebied scoren boven het gemiddelde en op economisch gebied onder het gemiddelde. In rangorde komt Dinkelland en Tubbergen gemiddeld op plaats 118.

De resultaten zijn behoorlijk ondoorzichtig maar in grote lijnen zijn de accenten wel duidelijk. In de volgende tabel wordt weergegeven op welke indicatoren de voorraadkenmerken zijn gebaseerd.

Voorraad	Indicator
Ecologisch kapitaal	
Bodem en grondwater	Bodemsanering en mesthoeveelheid
Lucht	Emissie CO2, Emissie stikstofoxiden, Emissie fijn stof, emissie NMVOS, GCN stikstofoxiden, GCN fijn stof, GCN NMVOS
Hinder en calamiteiten	Geluidsoverlast, Overlast stank/stof/vuil, Kans op ramp
Oppervlaktewater	Ecologische toestand, Chemische toestand
Natuur en landschap	Tevredenheid groen om de stad, Aandeel bos en natuurlijk terrein, Afstand openbaar groen, Aandeel (recreatief) binnenwater, Soortenrijkdom
Energie	Stadswarmte, Windenergie, Zonnestroom, Gemiddeld verbruik gas, Gemiddeld verbruik elektriciteit, Energielabels woningen

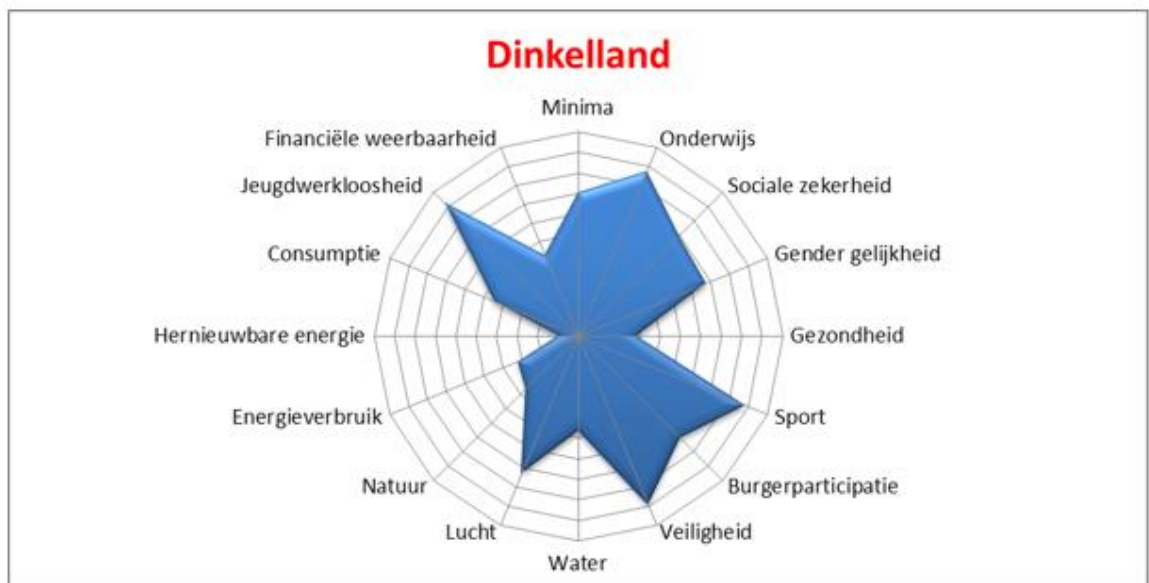
Grondstoffen	Huishoudelijk restafval, GFT-afval, Oud papier en karton, Verpakkingsglas, Plastic
Sociaal-cultureel kapitaal	
Sociale samenhang	Arme huishoudens, Sociale cohesie, Vrijwilligers
Participatie	Opkomstpercentage gemeenteraadsverkiezingen, Opkomstpercentage landelijke verkiezingen, Langdurige werkloosheid, Langdurige bijstand, Mantelzorg
Kunst en cultuur	Podiumkunsten, Rijksmonumenten, Musea
Gezondheid	Onvoldoende beweging, Riskant gedrag, Aantal huisartsenpraktijken, Kwaliteit ziekenhuizen, Afstand ziekenhuis, Levensverwachting, Beoordeling eigen gezondheid, Chronisch zieken
Veiligheid	Gewelddelicten, Vermogensdelicten, Jeugdcriminaliteit, Vandalisme, Verkeersonveiligheid, Onveiligheidsgevoel
Woonomgeving	Woningtekort, Afstand supermarkt, Tevredenheid woonomgeving, Tevredenheid winkels, WOZ-waarde, Verhuismutaties, Bevolkingsontwikkeling
Onderwijs	Jeugdwerkloosheid, Aantal basisscholen, Aantal voortgezet onderwijs scholen, Voortijdige schoolverlaters, Onvertraagd naar diploma, Eindexamencijfer, Opleidingsniveau bevolking
Economisch kapitaal	
Arbeid	Werkgelegenheidsfunctie, Benutting arbeidspotentieel, Werkloosheid, Ontgroening en vergrijzing, Arbeidsongeschiktheid
Ruimtelijke vestigingsvoorwaarden	Voorraad bedrijventerreinen, Netto/Bruto verhouding bedrijventerreinen, Aandeel verouderd bedrijventerrein, Voorraad kantoorruimte, Leegstand kantoorruimte
Economische structuur	Aandeel starters, Opheffingen, Besteedbaar inkomen, BRP per hoofd, Aandeel topsectoren
Infrastructuur en bereikbaarheid	Ontsluiting OV, Ontsluiting hoofdwegen
Kennis	Aandeel hoogopgeleiden, Capaciteit WO/HBO, High- en medium tech werkgelegenheid, Creatieve industrie

4. Gemeentelijke Duurzaamheidsindex

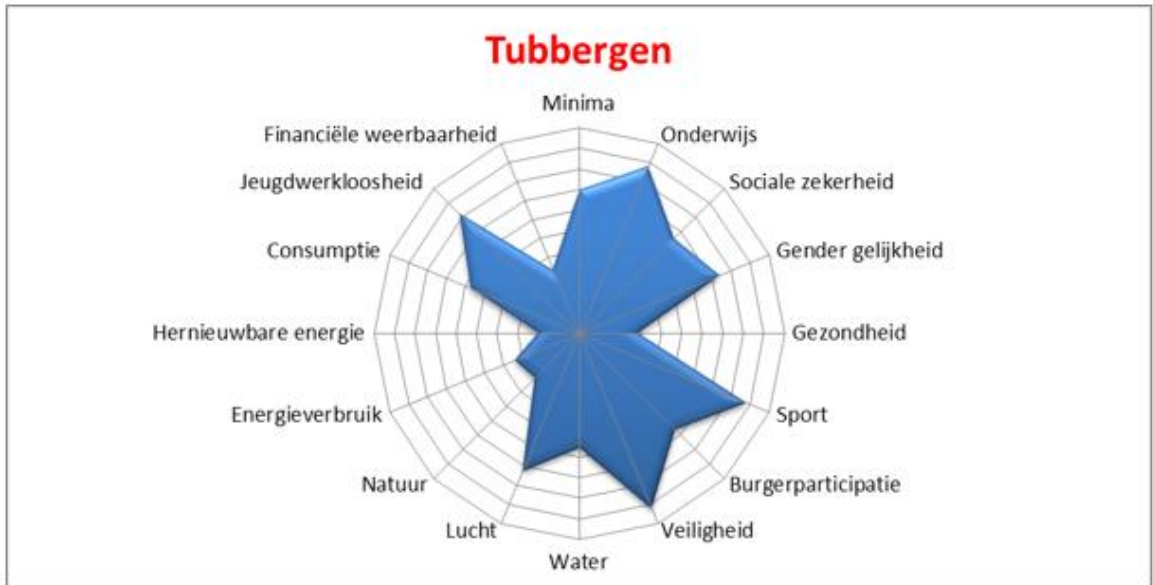
De volledige rapportage met achtergrondinformatie is terug te vinden op de website www.gdindex.nl
Op de volgende pagina's zijn de belangrijkste resultaten voor Dinkelland en Tubbergen samengevat.

4.1 De resultaten in een oogopslag

Het spinnenweb laat zien hoe duurzaam Dinkelland en Tubbergen zijn aan de hand van de 16 indicatoren van de GDI.

Toelichting op het spinnenweb: het midden van het web geeft aan: niet duurzaam, de buitenste cirkel geeft aan: duurzaam. Hoe voller het web, hoe duurzamer de gemeente is.

4.2 Basisgegevens

De basisgegevens zijn verkregen uit openbare bronnen. Deze kunt u vinden op <http://www.gdindex.nl/gdi/indicatoren/>.

In de volgende tabel is cijfermatig weergegeven hoe Dinkelland en Tubbergen er voor staan in vergelijking met het gemiddelde van Nederland, het gemiddelde van de gemeenten met vergelijkbaar aantal inwoners en vergelijkbare stedelijkheidsgraad. In zijn totaliteit staat Dinkelland en Tubbergen op plaats 109 en 98 van de 403 gemeenten.

Basisgegevens	Omschrijving	Dinkelland		403 gemeenten				
		GDI-2014	Actueel	Doel 2018	Maximum	Minimum	Gemiddelde	
1	Minima	% personen < 105% sociaal minimum	4.3			14.4	2.3	7.0
2	Onderwijs	% vsv-ers in VO en MBO	0.8			6.1	0.7	3.7
3	Sociale zekerheid	aantal uitkeringen per 1000 inwoners	89			192	46	111
4	Gender	arbeidsparticipatie vrouwen in %	60.8			77.9	43.2	60.2
5a	Obesitas volwassenen	% volwassenen ernstig overgewicht	12.7			15.3	8.3	11.6
5b	Obesitas kinderen	% kinderen overgewicht	12.3			20.4	9.4	13.3
6	Sport	sportdeelname in % 6-79 jaar	66			74	53	65
7	Burgerparticipatie	opkomstpercentage GR 2010	70.3			82.5	40.4	53.8
8	Veiligheid	misdriften per 1000 inwoners	28.8			129.6	16.3	71.5
9	Kwaliteit oppervlaktewater	biologische kwaliteit oppervlaktewater	4.7			7.0	1.0	3.6
10a	Luchtkwaliteit NO _x	concentratie NO _x	15.4			35.2	9.2	23.4
10b	Luchtkwaliteit PM _{2.5}	concentratie PM _{2.5}	23.9			28.2	17.8	25.6
11	Natuur	natuurkwaliteit in %	9.0			52.9	4.1	15.9
12a	Energieverbruik E	elektriciteitsverbruik huish./inwoner/jaar, kWh	1645			1871	1131	1441
12b	Energieverbruik Gas	gasverbruik huish./inwoner/jaar, m ³	862			1205	176	645
13	Hernieuwbare energie	productie hern. elektriciteit, kWh/inwoner	18			35947	0	312
14a	Huishoudelijk afval	totaal huishoudelijk afval, kg/inwoner	579			1949	302	531
14b	Hergebruik	scheidingspercentage totaal huishoudelijk afval	54			88	13	57
14	Consumptie	niet-hergebruikt afval, kg/inwoner	266			781	73	267
15	Werkloosheid jongeren 16-22 jaar	% niet-werkende werkzoekende jongeren	0.5			5.8	0.0	1.4
16a	EV/Vv	ratio eigen vermogen/vreemd vermogen	1.3			7.5	-0.1	0.6
16b	OZB-tarief	gemiddeld OZB-tarief in % WOZ-waarde	0.127			0.241	0.041	0.116

	Basisgegevens	Omschrijving	Tubbergen			403 gemeenten		
			GDI-2014	Actueel	Doel 2018	Maximum	Minimum	Gemiddelde
1	Minima	% personen < 105% sociaal minimum	4.4			14.4	2.3	7.0
2	Onderwijs	% vsv-ers in VO en MBO	0.7			6.1	0.7	3.7
3	Sociale zekerheid	aantal uitkeringen per 1000 inwoners	95			192	46	113
4	Gender	arbeidsparticipatie vrouwen in %	66.4			77.9	43.2	60.2
5a	Obesitas volwassenen	% volwassenen ernstig overgewicht	12.7			15.3	8.3	11.6
5b	Obesitas kinderen	% kinderen overgewicht	12.3			20.4	9.4	13.3
6	Sport	sportdeelname in % 6-79 jaar	66			74	53	65
7	Burgerparticipatie	opkomstpercentage GR 2010	66.2			82.5	40.4	53.8
8	Veiligheid	misdrijven per 1000 inwoners	25.0			129.6	16.3	71.8
9	Kwaliteit oppervlaktewater	biologische kwaliteit oppervlaktewater	5.6			7.0	1.0	3.6
10a	Luchtkwaliteit NO _x	concentratie NO _x	15.0			35.2	9.2	23.4
10b	Luchtkwaliteit PM _{2.5}	concentratie PM _{2.5}	24.2			28.2	17.8	25.6
11	Natuur	natuurkwaliteit in %	7.7			52.9	4.1	15.5
12a	Energieverbruik E	elektriciteitsverbruik huish./inwoner/jaar, kWh	1650			1871	1133	1445
12b	Energieverbruik Gas	gasverbruik huish./inwoner/jaar, m ³	816			1205	176	645
13	Hernieuwbare energie	productie hern. elektriciteit, kWh/inwoner	219			3594	0	312
14a	Huishoudelijk afval	totaal huishoudelijk afval, kg/inwoner	448			1949	302	533
14b	Hergebruik	scheidingspercentage totaal huishoudelijk afval	49			88	13	57
14	Consumptie	niet-hergebruikt afval, kg/inwoner	229			783	73	267
15	Werkloosheid jongeren 16-22 jaar	% niet-werkende werkzoekende jongeren	1.0			5.8	0.0	1.4
16a	EV/Vv	ratio eigen vermogen/vreemd vermogen	0.6			7.5	-0.1	0.6
16b	OZB-tarief	gemiddeld OZB-tarief in % WOZ-waarde	0.104			0.243	0.043	0.116

4.3 Indicatorwaarden

Uit de basisgegevens zijn de scores van de indicatoren berekend. De daarvoor gebruikte formules vindt u op <http://www.gdindex.nl/gdi/indicatoren/>.

	Indicator	Dinkelland		403 gemeenten		
		GDI-2014	Doel	Maximum	Minimum	Gemiddelde
1	Minima	7.0		8.4	1.0	5.2
2	Onderwijs	8.7		8.8	1.0	4.1
3	Sociale zekerheid	6.9		9.6	1.0	5.5
4	Gender gelijkheid	6.8		8.7	4.8	6.7
5	Gezondheid	2.8		4.4	1.0	3.0
6	Sport	8.8		9.9	7.1	8.7
7	Burgerparticipatie	7.0		8.2	4.0	5.4
8	Veiligheid	8.9		10.0	1.0	5.2
9	Water	4.7		7.0	1.0	3.6
10	Lucht	7.2		10.0	2.6	5.4
11	Natuur	3.6		10.0	1.7	5.5
12	Energieverbruik	3.2		8.4	1.0	5.6
13	Hernieuwbare energie	1.0		10.0	1.0	2.0
14	Consumptie	4.5		10.0	1.0	4.5
15	Jeugdwerkloosheid	9.2		10.0	1.0	7.6
16	Financiële weerbaarheid	4.3		9.4	1.0	3.3

	Indicator	Tubbergen		403 gemeenten		
		GDI-2014	Doel	Maximum	Minimum	Gemiddelde
1	Minima	6.9		8.4	1.0	5.2
2	Onderwijs	8.8		8.8	1.0	4.1
3	Sociale zekerheid	6.5		9.6	1.0	5.5
4	Gender gelijkheid	7.4		8.7	4.8	6.7
5	Gezondheid	2.8		4.4	1.0	3.0
6	Sport	8.8		9.9	7.1	8.7
7	Burgerparticipatie	6.6		8.2	4.0	5.4
8	Veiligheid	9.2		10.0	1.0	5.2
9	Water	5.6		7.0	1.0	3.6
10	Lucht	7.2		10.0	2.6	5.4
11	Natuur	3.1		10.0	1.7	5.5
12	Energieverbruik	3.4		8.4	1.0	5.6
13	Hernieuwbare energie	2.0		10.0	1.0	2.0
14	Consumptie	5.7		10.0	1.0	4.5
15	Jeugdwerkloosheid	8.3		10.0	1.0	7.6
16	Financiële weerbaarheid	3.4		9.4	1.0	3.3

5. Conclusies

Samenvattend kunnen we concluderen dat beide monitoren een beeld schetsen van de situatie van hoe de gemeente Dinkelland en Tubbergen wat betreft duurzaamheid er voor staan maar ook niet meer dan dat. Dinkelland en Tubbergen scoort bij beide monitoren ongeveer even hoog namelijk plaats 118 en 104. Daarmee is de algemene conclusie dat Dinkelland en Tubbergen toch boven het landelijk gemiddelde zitten, maar dat er toch nog veel te verbeteren valt.

Als we deze resultaten toetsen aan de Lokale Duurzaamheidsmeter waarin het gevoerde beleid, acties en ambities worden omschreven, dan lijken de resultaten aardig op een lijn te zitten met de werkelijke stand van zaken. Duidelijk is dat er op alle beleidsterreinen wel winst te boeken is en dat dit ook werkelijk kan leiden tot verbetering van de huidige situatie. De meeste winst is in alle gevallen te behalen onder de indicatoren duurzaamheid en samenleving, klimaat en energie en duurzaam ondernemen/MVO.